

מפגש ראשון ומיוחד במינו בין כיתות י' של בתי הספר בריינה ובכפר הירוק, התקיים בכפר הירוק ב- 23.1. המפגש נערך במסגרת פרויקט "נוער יהודי ערבי למען שינוי חברתי" של ארגון העובדים מען.

צילומים: דותן גור אריה

את המפגש באודיטוריום פתחה חנן זועבי, מרכזת פעילות הנוער של מען באזור הצפון. היא דברה על המציאות החדשה לאור המהפכות והאירועים המתרחשים במזרח התיכון, והעלתה על נס את תרומתו של הנוער למהפכות. היא הסבירה שמונח האוניברסלי "צדק חברתי" מתפשט כתגובה למדיניות השוק החופשי, הפוגעת הן ביהודים והן בערבים, ובבני אדם ברחבי העולם.

אחריה דברה יפעת, ממגמת מדעי החברה, שברכה את התלמידים מריינה, וסיפרה על הכפר הירוק, מוסד עם 1700 תלמידים, מהם תלמידי יום רגילים ותלמידי הפנימיה.

מג'די, מחנך הכתה מריינה, דיבר על חשיבות הפרוייקט של מען, בעיקר משום שרוב הצעירים עסוקים בבעיותיהם הפרטיות, וחשוב להוציאם מן השגרה והפסיביות. הוא מקווה, שהנוער המשתתף בפרוייקט יצא מחוזק ויהפוך לגורם חיובי ומשפיע בחברה.

לאחר הפתיחה התחלקנו לשלש קבוצות צבע, ואני הצטרפתי לקבוצה הירוקה שהנחתה אסמא אגבאריה זחאלקה. התיישבנו על שתי שורות של כסאות, אלו מול אלו, בקירבה המאפשרת פרטיות, האזנה, ולכידת המבט, כדי ליצור שיח קרוב. שאלות פשוטות מחיי היומיום כמו, מה הם תחביביך, הפשירו את הקרח, המבוכה התפוגגה בהדרגה, והצעירים החלו לדבר בחופשיות על עצמם ועל שאיפותיהם לעתיד.

נערה מקסימה ומופנמת בשם יעל ספרה על אהבתה לחיות, אך התקשתה לדבר על עצמה. אחרים שמחו לדבר על רצונם להיות שחקנים או רופאים. בהמשך הצטרפתי לזוגות הדולים זה מזה בשאלותיהם כמה שיותר פרטים, וכאן כבר התחממה האווירה כי נוצר משהו יותר קרוב, אינטימי, פרטי וחברי. משאלותי למחמוד נודע לי כי הוא לומד ואוהב פיזיקה, אך בעתיד ישמח לעבוד כמורה לנהיגה. כשביקר בתל אביב ראה תערוכת ציורים של פלסטינים ביפו והתרשם מאד. הוא עובד עם אביו בפיתוח כבישים, ואוהב במיוחד את הצבע הירוק המייצג את הטבע והשמירה על איכות הסביבה. סיפרתי לו על משל הקשת בענן ודודי השמש שהוצאתי אמש לפייסבוק. מקום בו הטבע מפריח מעל עירי קשת בענן מלאה הוד, ומתחתיה קו הרקיע של גגות ודודי שמש שיצר האדם בידו הגסה.

במעגל שיצרנו נזרקו כדורים, והתופס התבקש לספר את סיפורו של בן זוגו הפרטי. נאיל, שישב מול אסמא, סיפר שאביו ממשפחת אגבאריה. הוא דיבר על עקרונות השיוויון והצדק שאסמא שוחחה אתו עליהם, ובעיקר על השיוויון לנשים ועל פמיניזם. אסמא הסבירה לו ששיוויון הוא דבר אוניברסלי, ולכן צריך להיות שיוויון בין נשים וגברים. לדעתו אדם אידאלי הוא אדם משכיל ומאמין, והוא העלה את השאלה אם צריך להיות שיוויון בין משכיל לפועל הפשוט. חבריו יצאו חוצץ נגדו, והסבירו לו שהשכלה מרחיבה אופקים והיא דבר נפלא, אבל שאינו מצדיק אבחנה בין אדם לאדם על סמך השכלתו. כל עבודה מכבדת את בעליה.

משם עברנו לדיון על החלק העקרוני של הסדנא, וקראנו חלק קצר מטקסט של מרטין בובר, "כוחו של הנוער" ממאי 1918. הטקסט מדבר על תקופות בהן מתחוללים שינויים דרמטיים הגורמים לדור הצעיר להתנער מכפייתו של המנגנון הריק, להתעורר ולהתעניין במה שקורה

בעולם סביבו. תקופות כאלו מדברות לצעירים "בלשונות אש", ומצוות עליו לא להיכנע ולעשות מעשה!

תגובות הנוער היו מהוססות בהתחלה, אך המבוכה התפוגגה ככל שהדיון נמשך. נאיל אמר, שצדק חברתי חשוב מאד, כדי שלא יגיעו למצב שיש לצעירים תארים, אך עבודה אין, כמו שקרה לאביו. אביו סיים את לימודי הכלכלה בארה"ב, אך לא מצא עבודה בישראל, בגלל היותו ערבי. אסמא שואלה מתי צריך לצאת מהאדישות לרחוב. בדיון שנערך נתנו תשובות מגוונות: צריך לצאת מהפסיביות אל הרחובות, כשנוצר מצב בולט של אי שיוויון ואי צדק! במצרים יצאו כי רצו חופש ועבודה, ולסלק את שלהם, שלא יכל לספק את הצרכים של החברה! המצרים תובעים את זכותם לבחור ולהשפיע באופן דמוקרטי. כולם מסכימים שכל אחד יכול להנהיג מהמקום בו הוא נמצא, וכי אנשים מתחילים לפעול מתוך קושי ומצוקה.

לחלל האויר נזרקה השאלה, מהו צדק חברתי. התשובה היתה חד משמעית: זכויות שוות, משכורת שתספיק למחיה, ומתן כבוד הדדי. אור אמר שכולם שווים: סודנים, רוסים, יהודים וערבים, וכי כל אחד זכאי לקבל משכורת השווה להשקעה בעבודה. אם השלטון, האחראי לחלוקת המשאבים, אינו עושה זאת, עלינו להתנגד לו ולנסות להחליפו כדי שהדמוקרטיה תעבוד כהלכה. יעל שוברת שתיקה, ואומרת כי האבסורד של המחאה החברתית היה שדרשו צדק חברתי, ונשארו אדישים לכיבוש של עם אחר. צדק חברתי חייב להיות אוניברסאלי, לכולם.

הסיום נערך באודיטוריום, ומספר צעירים סכמו את המפגש. היתה תמימות דעים, כי השינוי צריך להתחיל מעצמנו, בדברים הקטנים של חיי היומיום. כולם חשו העשרה מהמפגש ומהפתיחות כאשר דברו על הבעיות בשני הצדדים. אור הרחיב ואמר כי שני הצדדים כמהים לאותה המטרה, יש להם פוטנציאל של אנרגיה ויצירתיות, ויכולת לעמוד בפני ההתנשאות של המבוגרים ונסיגות הדיכוי שלהם. שאלת המבוגרים העלתה הרבה קיטור. נשמעה טענה כי מבוגרים רבים אינם מעצימים את הצעירים, אלא מדכאים אותם ומנסים לכוון אותם על פי ראיית העולם המיושנת שלהם, מבלי שהם מכירים את הדינמיקה של ההווה, כמו היכולת להתלכד באמצעות הפייסבוק, למשל.

אלונה הרגישה שהמפגש גרם לה להתפתח, כי לראשונה בחייה היא נתקלה בבעייה של גזענות ואי שיוויון. עלמה אמרה כי התפללה עד כמה קבוצות כה רחוקות הצליחו להתקרב ולמצוא מכנה משותף במפגש. "שוב הוכחנו שאנו בני אדם!" דניאל חשב שהניתוק קשור גם למרחק וגם לריבוד החברתי. הידע על האחר בא בעיקר מהתקשורת, המכוונת אותנו, כאשר רק במפגשים נוצרת אינטראקציה אמיתית וכנה, שמאפשרת למצוא מכנה משותף, ולפתח מחשבה חדשה ורעננה.

איבכאר הודתה כי לפני שהגיעה לתל אביב היא חששה שהצעירים היהודים לא יקבלו אותה יפה, אבל חששה פג מייד עם תחילת המפגש, כשהם השתלבו הרבה יותר מהר מכפי שיכלה לתאר לעצמה. נעים אמר שהמפגש עזר לו להבין את כוחו של הנוער לשנות, ובארצנו זה אפשרי דרך מציאת המשותף לצעירים ערבים ויהודים. סיוואר, שהגיעה למפגש עם דעות

קדומות שיהודים שונאים ערבים, ציינה שהתבדתה, והבינה כי ישנם יהודים המוכנים לנהל דו שיח עם הערבים ברוח טובה ומתוך כבוד הדדי. אנג'לה אמרה שלמרות שהמבוגרים לא מאמינים בכוח האדיר ובדעות העצמאיות של הצעירים, ניתן להתאחד ולהתארגן כדי להשיג מטרה מסוימת, ובכך לשנות את דעתם של המבוגרים על הצעירים ואף לגרום להם להצטרף למאבק.

את היום סיכם דני בן שמחון, הרכז החברתי של הפרויקט מטעם ארגון מען, כשהוא מפליא לעבור מעברית לערבית כמו בתרגום סימולטני. כשהתחלנו את הפרויקט, אמר דני, היה קשה להאמין שנוער יצא לרחובות. המפגש היום לא היה בראש ובראשונה מפגש יהודי ערבי, אלא מפגש כדי למצוא שותפים שווים לרצון לשנות, תוך שתוף והבנה מלאים. האירוע המרגש קרה בזמן ההתפזרות, כאשר צעירות מריינה פצחו בריקוד הדבקה, ובנות הכפר הירוק חברו אליהן במחול יפהפה של שורות ומעגלים.